

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2018-215

22.3.2018

If Skadeforsikring NUF

Bygning - innbo (kombinert)

Erstatningsoppgjøret – møllangrep på isolasjon - skadeutvikling etter opphør – kontantoppgjør.

Isolasjon av saueull mellom stokker og knuter i laftet enebolig ble angrepet av møll sommeren 2015. Skadedyrsaneringsfirma utførte tiltak. Forsikringsavtalen opphørte 19.4.16. Skade ble på nytt meldt 7.6.16. Skaderapport fra R konkluderte med at møllen mest sannsynlig hadde vært der siden oppdagelsen i 2015. Firma A, som administrerer skadedyrsaneringsforsikringen for selskapet, uttalte at for å være sikker på at alle skadedyr ble sanert, så var gassing eneste alternativ. Dette ville drepe alle insektene i huset, men erfaringsmessig ville skadedyrene komme tilbake i løpet av et par år dersom ikke saueulla ble fjernet. Sikrede avslo ut fra dette tilbudet om gassing på dette tidspunktet. Omfanget av oppspist isolasjon lar seg trolig ikke avdekke uten å demontere laftetømmeret. Selskapet tilbød skjønnsmessig kr 50.000 for oppspist ull og kr 60.000 i kompensasjon for gassing det var takket nei til. Sikrede mente at selskapet måtte erstatte hele isolasjonen og innhentet uttalelse/prisoverslag for en metode som erstatter saueulla som isolasjon ved bruk av Energy Seal. Kostnadene var minst kr 250.000. Firma A har angitt kostnader til gassing med kr 340.000 og medfølgende ødelagt gresstak til kr 92.000. Firma Ø har uttalt at for å skifte ut isolasjonen, må hele bygget demonteres. Kostnader for bare de- og remontering av laftetømmeret vil utgjøre ca. kr 815.000 med ytterligere materialkostnader på kr 140.000. Saken reiser spørsmål om sikrede har rett til større erstatning enn det selskapet har tilbudt, herunder om selskapet svarer for skadeutvikling etter opphør 19.4.16. Også spørsmål om i hvilken utstrekning sikrede kan kreve kontanterstatning. Nemnda kom til at selskapet var ansvarlig for hele skadeutviklingen og at sikrede hadde krav på erstatning for forsvarlige tiltak for å fjerne angrepet.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: ca. kr 680.000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for skade på isolasjon og skadedyrsanering pga. møll.

Den forsikrede bygningen er en enebolig i laftet tømmer oppført i 2001. Mellom stokker og knuter er det tettet med ren saueull som er behandlet for denne bruken.

Skade/møll ble oppdaget i august/september 2015. Den 14.9.15 var Anticimex i boligen for sanering av møll.

Forsikringen opphørte 19.4.16 da sikrede flyttet den til et annet selskap.

Skade ble på nytt meldt til selskapet 7.6.16.

Firma R utarbeidet skaderapport 10.6.16 på oppdrag fra selskapet. Rapporten har følgende beskrivelse under "reparasjonsbehov":

Behandling av bygget for å ta møllen. Kjemi/gassbehandling. Tilbakeføring av ull/tettstoff som er spist av møllen. Stokk/knuter - omfang ukjent. Delvis åpent rett ut!

Førstegangs avsetning: 50 000,-

Av rapporten fremgår også at møllen mest sannsynlig har vært der siden første oppdagelse i 2015.

Selskapet skrev i brev datert 1.7.16 at superforsikringen omfatter den saueulla møllen har spist og ikke forebyggende tiltak for å unngå fremtidige angrep. Sikrede må dokumentere skadeomfanget.

Anticimex – som etter det opplyste administrerer skadedyrsaneringsforsikringen – var flere ganger på inspeksjon. Ifølge brev datert 19.9.16 avklarte inspeksjonen i 2015 at det dreide seg om klesmøll.

Årsaken til klesmøll angis å være bruk av saueull som isolasjon. For å "hindre angrep av pelsskadedyr må denne ulla fjernes". Videre skriver Anticimex om behandling:

For å være sikker på at alle skadedyr blir sanert, er gassing vårt eneste alternativ.

Dette resulterer i at alle insekter i huset dør, men garanterer ikke at de holder seg borte så lenge saueulla fortsatt blir brukt som isolasjon. Vår erfaring er at skadedyrene ofte kommer tilbake innen ett par år.

Vi kan foreta en gassing av huset sommeren 2017.

Videre fremgår i brevet at Anticimex ikke dekker fjerning eller tetting av saueull og mener seg ansvarlig for bare én gassing, slik at senere angrep som har årsak i ull eller lignende isolering ikke dekkes.

I e-post til sikrede 26.9.16 skriver Anticimex nærmere om møll og mulig behandling bl.a.:

I Anticimex ser vi at særlig klesmøll, pelsmøll, vanlig pelsbille og brun pelsbille er vanlige.

Dersom noen av de ovennevnte insektene kommer til et hus der det er benyttet ull som isolasjonsmiddel, vil det legge sine egg i isolasjonen, deretter klekkes eggene og et angrep har startet. I begynnelsen merker man ikke angrepet, det er for få insekter. Men siden veksten er eksponensiell vil mengden av insekter etter hvert bli enorme. Det kan komme opp i titusenvís av insekter i sommerhalvåret. Selv om det er få insekter i starten er det bare et tidsspørsmål før problemet er meget stort.

Pelsmøll finnes i norsk natur. Klesmøll er vanlig en del steder der ull produseres og håndteres. Mange av billene er vanlige skadedyr som kan komme inn i huset med matvarer, brukte møbler etc.

Når insektene har satt seg i lafteulla er det ikke så mye man kan gjøre. Det beste er å fjerne ulla. Sprøyting av ulla er ikke mulig, da den ligger for utilgjengelig. Å forsegle ulla er vanskelig. Bygningen kan i noen tilfeller gasses, det dreper de insektene som er til stede. Men det er nok bare en utsettelse, etter noen år vil noen insekter ha kommet tilbake og angrepet starter på nytt.

Det er derfor ingen god løsning på ditt problem i dag.

Vi vil sterkt fraråde bruk av ull i bygningskonstruksjoner på grunn av dette.

Sikrede mente etter dette at det ikke var hensiktsmessig med gassing på dette tidspunktet.

Sikrede innhentet en uttalelse/pristilbud datert 27.10.16 fra firmaet R. Løsningsforslaget er innvendig og utvendig tetting med Energy Seal. Innvendig tetting er satt til kr 125.000 og utvendig tetting vil komme på minst det samme. Sikrede oversendte tilbudet til selskapet ved e-post 8.1.17.

Selskapet ga ved e-post 15.2.17 på denne bakgrunn tilbud om å erstatte skadet saueull som møllen hadde spist fram til 19.4.16 da forsikringen opphørte, med et estimat på kr 50.000.

Etter ytterligere diskusjon mellom partene ga selskapet i e-post 21.4.17 tilbud om ytterligere kr 60.000 for gassing det var takket nei til. Det totale tilbudet utgjorde da kr 110.000.

Partene kom ikke til enighet. Saken ble klaget inn til sekretariatet for Finansklagenemnda.

Sikrede fremla kostnadsberegning datert 2.6.17 fra Anticimex vedrørende gassing av huset pålydende nesten kr 340.000. I tillegg vises det til at gresset på torvtaket sannsynligvis vil dø ved gassing, og kostnadene ved å få det tilbake i samme stand er beregnet til kr 92.000. Utgifter til

rørlegger kommer i tillegg. Anticimex gjentar at det ikke anser gassing som hensiktsmessig med mindre ulla fjernes, fordi møllen antagelig vil komme tilbake.

Sekretariatet for Finansklagenemnda spurte selskapet om det kan sies at hele isolasjonen er skadet og må skiftes ut, og hva dette eventuelt ville koste, samt om hvordan bestemmelsen om forsikringstid skal forstås.

Selskapet opprettholdt i brev datert 27.10.17 sitt standpunkt om at forsikringen kun omfattet saueull som rent faktisk var fysisk skadet, og at skade oppstått etter at forsikringen var flyttet til annet selskapet ikke var dekket. Kostnader til total utskiftning ble ikke kommentert.

Sikrede har ved brev datert 12.11.17 lagt ved en uttalelse fra firma Ø med et grovt overslag på at bare de- og remontering av laftetømmeret vil utgjøre arbeidskostnader på kr 815.625 inkl. mva., øvrige materialkostnader på rundt kr 140.000 og ytterligere tillegg.

Aktuelle forsikringsvilkår

If har opplyst at forsikringsavtalen var løpende til 19.4.16 (flyttet til annet selskap).

Den underliggende bygningsforsikringen har vilkår BYG1-9. Av denne fremgår det bl.a.:

A BYGNINGSSKADEFORSIKRING

Forsikringen gjelder fysisk skade på ting inntruffet i forsikringstiden. Utgifter til vedlikehold og forbedringer er unntatt. Forsikringen gjelder bare for skade som inntreffer i den tid Selskapets ansvar løper etter forsikringsavtalen og Forsikringsavtaleloven (FAL).

Etter bygningsvilkårene A.5.3 nr. 1.1 fremgår det bl.a. følgende om erstatningsberegningen ved reparasjon:

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme - eller vesentlig samme - stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.

Bygningsvilkårene A.5.2 har regler om erstatningsgrunnlag og kontantoppgjør:

Erstatningsgrunnlaget fastsettes til hva det vil koste å

- reparere/utbedre skaden, eller
- gjenanskaffe tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende ting, eller
- gjenoppføre tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende bygning.

Selskapet har rett til å bestemme hvilket av disse alternativer og hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes, eller velge å betale kontant.

Sikrede kan uansett velge kontanterstatning. Erstatningen kan ikke overstige det beløp Selskapet skulle ha betalt for reparasjon eller gjenanskaffelse.

Bygningsforsikringen (BYG1-9) dekker ikke insektangrep (unntak under A.1.6 bokstav d), slik at dekningen fremgår av særvilkårene.

Av særvilkårene fremgår det at superforsikringen dekker den *fysiske skaden* på bygning, mens skadedyrsaneringsforsikringen dekker *bekjempelse* av insektene.

Superforsikringen, særvilkår nr. 520, er en utvidelse av bygningsforsikringen, og har følgende klausul under "A Hvilke skader som erstattes":

- 2 Skade ved insekter og dyr på bygning

Skadedyrsaneringsforsikringen, særvilkår nr. 266, har følgende dekning:

1. DEKNINGSBESKRIVELSE:

Selskapet erstatter kostnader forbundet med bekjempelse av skadeinsekter og gnagere. ...

Nødvendige bekjempelsestiltak utføres/ledes av Selskapet.

Forsikringen gir også tilgang til rådgivning fra skadedyrspesialist ved telefon, brev, e-post og lignende.

Sikkerhetsforskrift -

Tiltak mot fremtidige skadedyrangrep eller økt omfang av eksisterende angrep:

Forsikringstaker skal etterkomme krav til forebyggende tiltak eller inspeksjoner, som avtalt med Selskapet, for å hindre eller begrense skadedyrenes livsvilkår, adkomstmuligheter, smitteveier eller spredningsmuligheter.

2. BEGRENSNINGER

Denne utvidete forsikringen dekker ikke:

...

- Fjerning av døde skadedyr eller deres etterlatenskaper, herunder skadedyr døde etter bekjempelse.
- At innbo og løsøre må fraktes vekk for behandling utenfor forsikringsstedet. Forsikringstaker må selv besørge pakking og transport for egen regning.
- Åpning av konstruksjoner og lignende, for å påvise skadedyrangrep i bygningen.
- Skader på bygning eller innbo, som følge av skadedyrangrepet.
- Åpning av gulv, vegger eller tak, eller andre bygningstekniske inngrep som utføres som ledd i bekjempelsen.
- Vedlikehold, utbedringer, sikring mot skadedyr eller andre tiltak som er nødvendig for å hindre nye eller begrense eksisterende angrep av skadedyr.

Sikrede anfører at selskapets tilbud på erstatning på totalt kr 110.000 (50.000 for ull og 60.000 som kompensasjon for manglende gassing) ikke er tilstrekkelig til å utbedre skaden, eller oppfylle selskapets forpliktelse etter forsikringsavtalen.

Sikrede anfører at hele isolasjonen må anses som skadet og at selskapet må være ansvarlig for hele skadeutviklingen. Sikrede har lojalt forsøkt å begrense skaden og nytt forsikringsselskap henviser til If.

Den eneste anerkjente metoden for å tette eksisterende laftekonstruksjon er metoden som R benytter. Arbeidet er ment å erstatte den ulla som er borte. Prisoverslag for tetting fra begge sider er på ca. kr 250.000.

Prisoverslaget på gassing lyder på kr 431.625 pluss utgifter til rørlegger. Når man i tillegg tar i betraktning As uttalelser om boligen om få år vil være ubeboelig, kreves en langt høyere erstatning. For å kunne akseptere at If skal kunne kjøpe seg ut av saken, må erstatningsbeløpet gjenspeile de faktiske kostandene. Utgiftene til gassing og tetting er til sammen ca. kr 681.625.

Kostnadene for å fjerne all saueulla ved de- og remontering er anslått til enda høyere summer, jf. overslag fra Ø. Slik demontering måtte eventuelt også gjøres for å kunne fastslå omfanget av fysiske skader på saueulla og for å kunne erstatte den ødelagte saueulla som selskapet anfører det er ansvarlig for.

Selskapet anfører at tilbudet på kr 110.000 oppfyller selskapets forpliktelser etter forsikringsavtalen.

Superforsikringen erstatter den saueulla som rent faktisk er spist av møll, jf. vilkårene A.2 hvor det står at det er *skade* ved insekter og dyr som erstattes. Utskiftning/fjerning av øvrig saueull er forebyggende tiltak som ikke er omfattet av forsikringsdekningen.

At det er møll eller larver i resten av isolasjonen er per skadefato ikke en fysisk skade, selv om det på sikt vil kunne utvikle seg til å bli skade.

Selskapet viser også til forsikringstakers skadebegrensningsplikt. Forsikringen dekker skade som er oppstått på skadedato og ellers i forsikringstiden. Dersom det er fare for at skaden kan utvikle seg, plikter sikrede å gjøre nødvendige tiltak for å hindre videreutvikling av skaden og skadeomfanget, jf. fal § 4-10 første ledd.

Firma A vil stå for eventuell nødvendig sanering etter at saueulla er fjernet fra bygningskonstruksjonen, jf. særvilkår 266 for saneringsdekning. A uttaler at det ikke er noen hensikt med sanering så lenge saueulla finnes i bygningskonstruksjonen.

Skaden ble oppdaget i august/september 2015, og forsikringen var løpende til 19.4.16. If anser sitt ansvar til å være saueull som er spist i denne perioden på åtte måneder, jf. bygningsforsikringen (BYG1-9), punkt A hvor det står at forsikringen gjelder for fysisk skade på ting inntruffet i forsikringstiden. Utgifter til vedlikehold og forbedringer er unntatt. Forsikringen gjelder bare for skade som inntreffer i den tid selskapets ansvar løper etter forsikringsavtalen og forsikringsavtaleloven.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Saken reiser spørsmål om den tidsmessige rammen for selskapets ansvar og hvilke skader og utgifter selskapet er ansvarlig for.

Nemnda forstår saken slik at det fortsatt er aktivitet/møll/larver i ullen og at A i liten grad har utført aktive tiltak for å fjerne møllen. Videre er en del av isolasjonen spist opp av møllen, slik at det enkelte steder er hull tvers igjennom, men det er uklart hvor stor del av isolasjonen som rent fysisk er skadet.

Nemnda ser først på **spørsmålet om den tidsmessige rammen for selskapets ansvar**. Det er klart at selskapet er ansvarlig for skadeutviklingen frem til forsikringen opphørte 19.4.16. Selskapet anfører imidlertid at det ikke er ansvarlig for skadeutvikling etter forsikringens opphør 19.4.16, og viser til bestemmelsen i BYG1-9 bokstav A som lyder:

Forsikringen gjelder fysisk skade på ting inntruffet i forsikringstiden. Utgifter til vedlikehold og forbedringer er unntatt. Forsikringen gjelder bare for skade som inntreffer i den tid Selskapets ansvar løper etter forsikringsavtalen og Forsikringsavtaleloven (FAL).

Vilkåret forutsetter at skaden inntreffer i forsikringstiden. Nemnda mener begrepet "skade" her må forstås som "forsikringstilfellet" som grunnlag for selskapets ansvar, jf. at forsikringen som nevnt ovenfor dekker "fysisk skade på ting". Utgangspunktet er at når et forsikringstilfelle først har inntruffet i forsikringstiden, er selskapet ansvarlig for skadefølger som inntreffer også etter at forsikringstiden har utløpt. Spørsmålet er derfor om skader etter at forsikringstiden har opphørt representerer et nytt forsikringstilfelle som selskapet ikke er ansvarlig for. Nemnda kan ikke se at dette er tilfellet. Det er klart at skade pga. møll har inntruffet i forsikringstiden, og dette utløste både superforsikringen og skadedyrsaneringsforsikringen. Så lenge møllen ikke er utryddet slik at huset er satt tilbake i den stand det var før skaden, kan man ikke si at forsikringstilfellet er opphørt slik at nye møllangrep representerer et nytt forsikringstilfelle. Selskapet hefter derfor for hele skadeutviklingen under sine forsikringer uansett om selve ullen først blir skadet etter at forsikringen er opphørt.

Nemnda ser dernest på **spørsmålet om hvilke skader og utgifter selskapet er ansvarlig for**.

Ifølge superforsikringen særvilkår nr. 520 bokstav A nr. 2 omfatter forsikringen "(s)kade ved insekter og dyr på bygning". Skadebegrepet er ikke nærmere omtalt, men i innledningen til superforsikringen heter det at for dekningen "gjelder bygningsvilkåret for villa" med utvidelsene som fremgår. Dette betyr at vilkårene BYG1-9 også gjelder for superdekningen.

Etter BYG1-9 bokstav A dekkes "fysisk skade på ting". Fysisk skade betyr at det foreligger en negativ fysisk påvirkning på den forsikrede gjenstand. Larver eller møll som befinner seg i ullen kan ikke i seg selv regnes som en fysisk skade på ullen; skade oppstår først når ullen er fysisk påvirket. Det er derfor bare den ullen som faktisk er skadet ved at den er spist opp som erstattes, men ansvaret omfatter som nevnt også den ullen som blir spist opp i fremtiden. Det er imidlertid ikke fremlagt noen oversikt over hvor mye ull som er skadet og heller ikke noen takst over skadebeløp. Nemnda har derfor ikke noe grunnlag for å uttale seg om skadens beløpsmessige omfang.

Selskapet anfører at sikrede har en tapsbegrensningsplikt etter fal. § 4-10. Denne bestemmelsen sier at sikrede har plikt til å gjøre det som med rimelighet kan ventes av ham for å avverge eller begrense tapet dersom det er "overhengende fare for at et forsikringstilfelle vil inntreffe", eller et forsikringstilfelle er inntruffet. I dette tilfellet er det inntruffet et forsikringstilfelle, og da utløses redningsplikten selv om det ikke foreligger "noen overhengende fare", se dog nedenfor om at det må være risiko for en skadeutvikling. Nemnda forstår selskapets anførsel slik at det mener betingelsene for tabsbegrensningsplikt er oppfylt i denne saken.

Sikredes tapsbegrensningsplikt korresponderer med selskapets ansvar for redningsomkostninger etter fal. § 6-4, som sier at selskapet "svarer for skade, ansvar, utgifter og annet tap som sikrede er påført under forhold som nevnt i § 4-10, når hensikten med tiltakene var å avverge eller begrense tap som faller inn under forsikringen, og tiltakene hadde en ekstraordinær karakter og måtte anses som forsvarlige". Når selskapet er ansvarlig for utviklingen av møllangrepet også etter at forsikringen ble flyttet, vil tiltak for å avgrense videre møllangrep begrense selskapets ansvar under forsikringen. Forutsetningen er likevel at det foreligger en risiko for videre utvikling, sml. for så vidt kravet om "overhengende fare" i forhold til et mulig forsikringstilfelle, som ikke gjelder situasjonen når forsikringstilfellet er inntruffet, jf. Bull Forsikringsrett s. 480. Nemnda forstår situasjonen slik at det i utgangspunktet er klart at angrepet vil videreutvikle seg om det ikke stanses, men tid og omfang for angrepet er ikke nærmere belyst. Det fremgår likevel at utviklingen vil starte langsomt og deretter gå raskere og raskere inntil huset er helt ubeboelig. Når selskapet er ansvarlig for denne videreutviklingen frem til angrepet er effektivt stanset, må skadebegrensende tiltak anses for å begrense tap som faller inn under forsikringen. Nemnda legger også til grunn at tiltak knyttet til sanering av møll i hele husets isolasjon må regnes som "ekstraordinært". Selve situasjonen med et forsikringstilfelle er allerede "ekstraordinært", og da får kravet om "ekstraordinære tiltak" liten selvstendig betydning, jf. Bull Forsikringsrett s. 480.

Selskapet må i så fall være ansvarlig for forsvarlige tiltak for å fjerne angrepet. Gassing av møllene er allerede dekket av egne vilkår, men nemnda forstår saken slik at gassing har liten hensikt hvis ikke resten av ullen fjernes eller det foretas alternative tiltak. Nemnda har ikke grunnlag for å si hva som utgjør et forsvarlig redningstiltak i dette tilfellet, men peker på at sikrede har plikt til å velge det rimeligste tiltaket som virker effektivt. Hvis kombinasjonen av tetting som redningstiltak og gassing som er omfattet av forsikringen er rimeligere enn fjerning av hele isolasjonen som skadeforebyggende tiltak må derfor tetting/gassing velges.

Etter § 6-4 har sikrede krav på dekning for bl.a. "utgifter". Selskapet er derfor ansvarlig for å dekke kostnadene ved tiltakene.

Reglene om redningskostnader er preseptoriske, slik at selskapet ikke gjennom forsikringsvilkårene kan tilby sikrede et dårligere dekningsalternativ enn det som følger av fal. § 6-4 i forhold til dekningen for skader ved møll. Nemnda peker særlig på at det for skadedyrsaneringsdekningen ikke gjelder noen rett til kontanterstatning. Skadedyrsaneringsdekningen har ingen henvisning til vilkårene for bygningsforsikring. Det er derfor tvilsomt om reglene om kontanterstatning overhodet gjelder for denne dekningen. Uansett

mener nemnda disse reglene ikke kan anvendes. Reglene om kontantoppgjør i Vilkårene A.5.2 sier at:

Sikrede kan uansett velge kontanterstatning. Erstatningen kan ikke overstige det beløp Selskapet skulle ha betalt for reparasjon eller gjenanskaffelse.

Skadedyrsaneringsforsikringen er en utvidet dekning for bygningsforsikringen, jf. beskrivelsen i særvilkår 266. Av dekningsbeskrivelsen fremgår bl.a.:

1. DEKNINGSBESKRIVELSE:

Selskapet erstatter kostnader forbundet med bekjempelse av skadeinsekter og gnagere. ...

Nødvendige bekjempelsestiltak utføres/ledes av Selskapet.

Det som omfattes her er "kostnader forbundet med bekjempelse". Retten til kontanterstatning er knyttet til "reparasjon eller gjenanskaffelse". Denne bestemmelsen passer derfor ikke på skadedyrsaneringsforsikringen. Selskapet er ansvarlig for de aktuelle kostnadene, og dette forutsetter at saneringen må utføres/gjennomføres, og etter vilkårene ledes av selskapet. Hvis sikrede ikke ønsker en slik sanering, har han ikke krav på en alternativ oppgjørsform. Etter fal. § 6-4 er selskapet derimot ansvarlig for sikredes utgifter til skadebegrensende tiltak såfremt disse er "forsvarlige".

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Ole Smedsrud (selskapsrepresentant), (selskapsrepresentant), Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).